

СФЕРИ ВЖИВАННЯ ПРЕТЕРІТА І ПЕРФЕКТА У НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

© Ратич М.Т., 2007

Досліджується функціонування претеріта і перфекта залежно від семантики цих часових форм та особливостей їх структури. Типовою сферою вживання претеріта є різні види оповіді (повіді, романи, новели, легенди, казки), а перфекта – діалог.

Im vorliegenden Beitrag wird das Funktionieren der präteritalen und perfektiven Formen abhängig von ihrer Semantik und strukturellen Besonderheiten untersucht. Typische Verwendungsbereiche des Präteritums sind verschiedene Arten der Erzählung /Romane, Novellen, Legenden, Märchen/. Perfekt wird vorwiegend in den Dialogen gebraucht.

Майже протягом 200 років, ще з часів І.Х. Аделунга, у лінгвістичній літературі з германістики періодично поновлюються дискусії і висловлюються різні, нерідко суперечливі думки про специфіку дієслівно-часової системи у німецькій мові загалом і форм минулого часу зокрема, про їх темпоральні ознаки та вживання. Форми претеріта і перфекта займають особливе місце у системі минулих часів німецької мови, оскільки вони частково взаємно “перекриваються”, а частково відрізняються одна від одної. З одного боку, обидві часові форми належать до одного і того самого часового плану – минулого та утворюють опозицію плюсквамперфекту як основній формі вираження передування у минулому. З іншого боку, наявність у мові і претеріта, і перфекта свідчить про те, що між ними повинні існувати відмінності семантичного [2, с. 82–86], а також стилістичного характеру [3].

Мета роботи – показати механізм функціонування претеріта і перфекта у німецькій мові залежно від семантики цих часових форм та особливостей їх структури.

Наше дослідження ґрунтується на творах художньої літератури німецьких письменників ХІХ–ХХ ст. загальним обсягом 8270 сторінок. Проаналізовано 12875 прикладів, відібраних методом суцільної вибірки із 19 джерел, які містять практично усі можливі випадки вживання обох форм.

Аналіз фактичного матеріалу показав, що претеріт – це часова форма дистантного характеру, яка використовується для описання минулих подій, пов’язаних між собою у деякій послідовності, але на певний відрізок часу віддалених від моменту мовлення. Перфект, на відміну від претеріта, – двопланова часова форма: з одного боку, він виражає часове значення – минуле, а з другого, – вказує на актуальність минулих дій у плані теперішнього. Цією диференційною семантичною ознакою – актуальністю у плані теперішнього – перфект істотно відрізняється від претеріта, якому ця ознака не властива. Саме тому перфект так тісно пов’язаний з тією формою мовлення, у якій найбільш наочно представлено теперішнє, – з діалогом, у той час, як типовою сферою вживання претеріта є розповідь.

Вживання претеріта в оповіді визначається особливостями цієї форми: короткістю і простотою структури, бідністю другорядних значень, нейтральністю щодо вербальної семантики. Претеріт не здатний ізолювати подію чи загальний процес від інших подій, які відбулися раніше або настануть пізніше. Звідси виникає враження, що процеси, виражені у претеріті, об’єднані у безперервний ланцюг подій. Кожне попереднє речення ніби відкриває шлях наступному, даючи в такий спосіб можливість опису усе нових даних, необхідних для плавної розповіді. Сема „дистантність з моментом мовлення” дає можливість використовувати претеріт у казках, легендах, романах, повістях, новелах, історичних оповіданнях, біографіях, репортажах та інших формах оповіді.

Претеріт є найуживанішою формою у німецькій художній прозі. Проведений нами аналіз показав, що існує два „види“ розповідного претеріта: розповідний претеріт автора та розповідний претеріт діючої особи. Авторський розповідний претеріт поширений там, де немає будь-якого натяку на особу оповідача, на зв'язок розповіді з моментом мовлення. Саме він, як правило, вживається у зв'язних оповіданнях для позначення цілого ряду минулих подій, які відбуваються одна за одною: *Der junge Mann trat heraus; kehrte aber nach einem Blick auf die Straße wieder um, durchquerte den Hof und lief aufs Geratewohl in den dahinter gelegenen Hof. Er sah sich noch einmal um; er merkte, dass man ihm folgte und machte schnell einen Satz* (A. Seghers).

У мовленнєвому ланцюгу претеріт займає місце плюсквамперфекта, тобто він вказує на дію, яка безпосередньо передує іншій, причому порядок слідування претерітальних *форм* відображає послідовність подій у минулому. Наприклад: *Herr Grünlich küßte der Konsulin die Hand, wartete einen Augenblick, dass auch Antonie ihm die ihrige reiche, was aber nicht geschah, beschrieb einen Halbkreis mit dem Oberkörper, trat einen großen Schritt zurück, verbeugte sich noch einmal, setzte dann mit einem Schwunge und indem er das Haupt zurückwarf, seinen grauen Hut auf und schritt mit dem Konsul davon* (Th. Mann).

Наведені вище уривки з текстів художньої прози свідчать про те, що претеріт використовується насамперед для зображення послідовних короткотривалих дій. Проте у проаналізованих нами текстах художньої літератури неодноразово зустрічались приклади, де звичайне перерахування подій означає і їх одночасність (зазначимо, що у таких випадках дії є значно тривалішими порівняно з описаними вище). Наприклад:

Er rauchte und hörte Nachrichten (Ch. Wolf). *Die kleine Mirka wuchs und gedieh* (J. Brezan). *Rix fütterte die Schaffen und hörte ein dünnes Mecken* (E. Strittmatter).

Як бачимо, одночасність двох дій, виражених формою претеріта, підкреслюється єднальним сполучником „und“.

Порядок слідування претерітальних дій може бути посилений лексичними показниками. Особливо часто для цього використовується прислівник „dann“. Наприклад:

Sie warf einen einzigen Blick über die Menschen weg, die sich auf der Straße um Algiers Auto drängten. Dann wandte sie sich ab, bekreuzigte sich und lief ins Haus (A. Seghers).

Крім прислівника „dann“, на плавність і послідовність лінійних подій вказують і інші лексичні індикатори, такі як: *gleich* (kurz) *darauf*, *später*, *eben*. Як приклади, розглянемо такі речення: *Er betrachtete sich die Leute, die da unten vorbeikamen, Leute in Sonntagskleidern, mit Kindern und alten Müttern und wunderlichen Gepäckstücken... Gleich darauf schellte es an der Haustür. Laß, hier wird es wohl öfter schellen, sagte sich Georg. Haus und Straßen blieben ruhig. Kreß kam herauf* (A. Seghers). *Hechschwänzchen und der Schiffer ließen sich an der Angestelle in Mainz absetzen, wo gestern der Tauch stattgefunden hatte. Kurz darauf ging die Anweisung ab, Elli unter Bewachung ihrer Person und ihres Hauses in Freiheit zu setzen* (A. Seghers). *Damals sagte er noch: „Herr Graf“, später nannte er ihn „Herr Leutnant“* (St. Hermlin).

Тепер розглянемо детальніше, коли і з якою метою вживається авторський претеріт у німецькій літературній мові.

Як уже згадувалось вище, претеріт – це форма викладу головної лінії розвитку подій. Тут він найчастіше використовується для опису:

а) обстановки, яка оточує героїв оповіді: ... *am Abend vorher war sie zu müde gewesen, um alles, was sie da halb fremdartig, halb altmodisch umgab, genauer in Augenschein zu nehmen. Zwei Säulen stützten den Deckenbalken und grüne Vorgänge schlossen den alkovenartigen Schlafraum, in welchem Betten standen, von dem Rest des Zimmers ab; nur in der Mitte fehlte der Vorgang... Da, zwischen den Fenstern, stand der schmale, bis hoch hinauf reichende Trumeau, während rechts daneben, und schon an der Flurwand hin der große schwarze Kachelofen auffragte, der noch nach alter Sitte von außen geheizt wurde* (Th. Fontane);

б) зовнішності, поведінки і звичок дійових осіб. Ось як виглядала одна з героїнь роману Т. Манна „Будденброки“: *Das kleine Fräulein Weichbrodt besaß kluge und scharfe braune Augen, eine leichtgebogene Nase und schmale Lippen, die sie aufs entscheidendste zusammenpressen konnte...*

Überhaupt *lag* in ihrer geringen Figur und allen ihren Bewegungen ein Nachdruck, der zwar possierlich, aber durchaus respektbietend *wirkte*. Dazu *trug* in hohem Grade auch ihre Sprache *bei*. Sie *sprach* mit lebhafter und stoßweiser Bewegung des Unterkiefers und einem schnellen, eindringlichen Kopfschütteln, exakt und dialektfrei, klar, bestimmt und mit sorgfältiger Betonung jedes Konsonanten.

Авторський претерит використовується також для опису погоди і пейзажу: Es war Winter geworden, Weihnacht war vorüber, man schrieb Januar. Januar 1875. der Schnee, der die Bürgersteige als eine festgetretene, mit Sand und Asche untermischte Masse bedeckte, lagerte zu beiden Seiten der Fahrdämme in hohen Haufen, die beständig grauer, zerklüfteter und poröser wurden, denn es waren Wärmegrade in der Luft. Das Pflaster war naß und schmutzig; und von den grauen Giebeln troff es. Aber darüber spannte sich der Himmel zartblau und makellos, und Milliarden von Lichtatomen schienen wie Kristalle in dem Azur zu flimmern und zu tanzen (Th. Mann).

Die Wiesen sah man verdorren, Getreide auf dem Halm verbrennen. Mitten im Sommer warfen manche Bäume ihr dürres Laub ab und trieben neue Blätter, ein nie gesehenes Ereignis. In den Gärten reiften pralle, süße, saftige Früchte, wie man sie sonst nur aus dem Süden bekam. Niemand wurde der Fülle Herr, und nachts hörte man mürbe Äpfel und Birnen mit dumpfen Aufprall zu Boden fallen (Ch. Wolf).

З описовим характером претерита пов'язане його застосування для деталізації фактів минулого, згаданих спочатку у перфекті, а також для передачі розпитувань про різні подробиці. Наприклад: Großvater wird nachdenklich: Nein, er ist nicht immer Bauer gewesen. Sachs Schulhosen hatt er augetragen, da *schickte* ihn sein Vater Christian zu den Mauern... Großvater *ging* auf den Bau, *rührte* Kalk *ein*, *schleppte* Steine, *siebte* Sand. Er *verdiente sich* einen Rucksack, eine Kelle und eine Wasserwaage. Nach drei Jahren *kaufte* er drei Liter Schnaps. Drei Meister *soffen* den Schnaps *aus*, und davon *wurde* Großvater Geselle. Großvater *ging* mit den Mauern in die Stadt und *baute* Fabriken und Villen... (E. Strittmatter).

Претерит можна зустріти при повторенні сказаного співрозмовником. Це повторення може бути або дослівним, або лише якимось нагадувати про сказане. У деяких випадках таке вживання можна пояснити прагненням зберегти розмову у рамках минулого, а інколи – бажанням ще раз коротко нагадати про те, про що вже говорилося раніше.

У цьому прикладі мовець пригадує історію, яку йому хотіли розказати. Після розповіді: Zum Schlusse *schien* es mir, als ob Herr Kesselmeyer wieder nur Spaß *machte*. Er redet immer so lächerlich. Ein oder zweimal *verstand* ich deinen Namen – слухач повторює: Du *verstandest* meinen Namen? In welcher Beziehung? (Th. Mann). Тут повторення підкреслюється тим, що у питальному реченні слова розміщені так само, як у стверджувальному, тобто зберігається порядок слів першого, оригінального речення.

Вживання претерита у зв'язній оповіді, яка ведеться від особи будь-якого персонажа, доволі рідкісне явище. Для розповіді такого типу характерно, що поряд з претеритом може вживатися і презенс. Чергування претерита і презенса є важливим стилістичним засобом, який допомагає розчленувати єдину тканину на відрізки, що збігаються у часі, але не сумісні один з одним по ситуації. Автор переносить читача з одного оточення в інше, від одної діючої особи до іншої: Ich *saf*, ganz in malerische Empfindung dargelegt, auf meinem Pfluge wohl zwei Stunden. Da **kommt** gegen Abend eine junge Frau auf die Kinder **los**, die sich indes nicht gerührt hatten, mit einem Körbchen am Arm, und **ruft** von weitem: Philipps, du **bist** recht brau. – Sie *grüßte* mich, ich *dankte* ihr, *stand auf*, *trat* näher *hin* und *fragte* sie, als ob sie Mutter von den Kindern wäre. Sie *bejahte* es ... und *nahm* sie das Kleine *auf* und *küßte* es mit aller mütterlichen Liebe (J.W. Goethe).

Зміною часу оповіді вноситься у розповідь новий тон, який відразу привертає до себе увагу. Презенс, що проникає у претеритальну оповідь, викликає у читача нове, особливе відношення до розповіді. Однак перехід від претерита до презенса не сприймається як стрибок у часі. Презенс виступає у таких випадках у своєму другорядному значенні, а саме у значенні історичного минулого (Praesens historicum).

Претерит у мові дійових осіб вживається тоді, коли їх короткі бесіди одна з одною змінюються зв'язною розповіддю однієї з них. Наприклад: „Ich glaube, Mama würde sich freuen, dass ich so was gesagt habe“. „Kann schon sein“, unterbrach hier Herta. Aber nun endlich die Geschichte“...

„Nun, gib dich zufrieden, ich fange schon an... Also Baron Innstetten. Als er noch keine zwanzig war, stand er drüben bei den Rathenowern und *verkehrte* viel auf den Gütern hierherum...“ (Th. Fontane). На фоні бесіди дійових осіб, що ведеться у формі презенса, з'являється претеритальна розповідь однієї з них, а саме Герти, яка змушує слухачів на якийсь момент відірватися від подій, які відбуваються у даний момент і заглянути у минуле.

Розповідний претерит діючої особи нагадує претерит „очевидця“, про який писали германісти початку ХХ століття В. Вільманс та Ф. Блац. Інколи у тексті згадується лише одна дія у претериті з метою викликати у нашій уяві повну картину події, що відбулися. Таке вживання претерита пояснюється його здатністю зображати події минулого у тісному зв'язку одна з одною, де кожна минала подія пов'язана з багатьма іншими обставинами і є якимсь певним фактом, про який, однак, не повідомлялося у розповіді. Наприклад: „Das sieht ja ganz so aus, wie damals, als wir hier *ankamen*. Weißt du noch Effi?“ Sie nickte (Th. Fontane).

Перш ніж перейти до опису вживання форм перфекта у мові, зазначимо, що норми їх вживання у різних германських мовах неоднакові. Так, наприклад, англійська мова у цьому відношенні дуже послідовна, а у німецькій спостерігається певна свобода у виборі перфектних чи претеритальних форм. Можливо цим частково пояснюється і неоднакова кількість форм перфекта в мові у різних областях Німеччини. Якщо у південних областях перфектні утворення становлять 90 % від загальної кількості форм, які вживаються у минулому часі, а форми претерита – відповідно 10 %, то у північних областях, навпаки, претерит має перевагу над перфектом [1, с. 34].

Проведене нами спостереження над цілим рядом художніх творів дало нам змогу отримати такі статистичні дані про розподіл форм претерита і перфекта у німецькій літературній мові:

Оповідь		Діалог	
претерит	перфект	претерит	перфект
99,4 %	0,6 %	44,0 %	56,0 %

Ці цифри красномовно говорять про те, що перфект вживається у німецькій мові переважно у діалогах. Такому широкому застосуванню у прямій мові перфект зобов'язаний своїй семі „контактність з моментом мовлення“. Здатність перфекта зображати події минулого у зв'язку з теперішнім зробила його майже незамінною формою для ведення розмови. Тому зовсім не випадково перфект називали у класичних граматиках „минулим розповідним“. Відповідні приклади можна знайти у будь-якому художньому тексті:

„Herr Kommandant, ich *habe* den Gefangenen Tabakwaren *besorgt*, um mir einige Groschen zu verdienen. Das ist alles. Politisch *habe* ich mit Gefangenen nie etwas *gemein gehabt*!“

„Du *hast* auch Briefe und Berichte mit *rausgeschleppt*!“

„Nein, Herr Kommandant!“

„Ich habe aber Beweise!“

„Das ist unmöglich, Herr Kommandant! Das *habe* und hätte ich nie *gemacht*!“

„Seit wann *hast* du für die Gefangenen Tabak *besorgt*?“

„Seit einigen Wochen, Herr Kommandant“ (W. Bredel).

Найчастіше перфект зустрічається у коротких розмовах і повідомленнях, де мовці не встигають відірватися від теперішнього настільки, щоб заглибитися у минуле: зв'язок з теперішнім тут не переривається, оскільки події, які при цьому згадуються, переважно мають значення у даний момент. У багатьох випадках перфект тільки констатує, що ця подія відбувалась у минулому (окремих деталей і подробиць минулого не торкаються). Наприклад:

Dort im Hinterzimmer *ist* sie *gegründet worden* /R.Werner/. Ja, dieses Gesicht *habe* ich *erwartet* (Th. Mann). Die Stadt *ist* nicht *untergegangen* (Ch. Wolf).

Короткі повідомлення особливо характерні для газетного стилю. Наприклад: Pretoria. Ein 32 – jähriger schwarzer Südafrikaner *ist* am Wochenende an der Pest *gestorben*. 15 weitere Einwohner einer Siedlung in der Nähe der Hafenstadt Port Elisabeth *sind* unter Quarantäne *gestellt worden* (Neues Deutschland, 15.III, 1982).

Перфект є звичною формою у питаннях, особливо у тих випадках, коли мовець зацікавлений у тому, щоб отримати важливе у цей момент повідомлення. Таким питанням відповідають, як правило, відповіді-висловлювання у перфекті, які містять констатацію якогось певного факту: „*Haben Herr Oberst das Futteral Ihres Taschenmessers verloren?*“ fragt der Portier.

„Ja,...ich *hab's* schon *gesucht*. Wo habe ich es denn ...“ (E. Kisch).

У діалогах типова для них форма перфекта поєднується передусім з презенсом. У результаті такого поєднання часів минула дія сприймається з позиції теперішнього як завершена: „*Anna, du hast nichts mehr von der Gertrud gehört?*“

„Von welcher Gertrud?“

„Von der Trudel doch!“

„Ach, von der Trudel! Was **ist** mit der Trudel? Nein, seit wir in der Untersuchugshaft **sind**, *habe* ich nicht mehr von ihr *gehört*. Sie *hat* mir sehr *gefehlt*. Sie war so gut zu mir. Sie *hat* mir *verziehen*, dass sie verraten hatte“.

„Du *hast* sie doch nicht *verraten*, die Trudel! Erst *habe* ich es auch *gedacht*, aber dann *habe* ich es *verstanden*“ (H. Fallada).

У діалогічному мовленні немає такого тісного зв'язку між окремими подіями, як у розповіді, де події минулого зображаються переважно у претеріті.

В оповіданнях перфект вживається рідко. І це цілком природно. Перфект непридатний для тривалого вживання, по-перше, через громіздкість і деяку формальну важкість своєї структури; по-друге, через своє емоціональне забарвлення (в той час, як претерітальні форми сприяють передачі плавності і послідовності подій, ніби відкриваючи все нові можливості для нанизування різного роду подробиць, так необхідних для плавної розповіді, ланцюжок перфекта вносить у мовлення уривчастість, схвильованість і напруженість); і, по-третє, оповідач не може довго повідомляти про події з точки зору теперішнього. Він зісковзується у площину минулого, про яке розповідає [4, с. 98–99]. Наведемо приклад з художньої літератури, який ілюструє це явище: *Wegen des Kindes haben* viele andere Kumpels ihren Arsch *riskiert*. Ihr selbst, wie ihr hier sitzt, *sind* des Kindes wegen in großer Gefahr *gewesen*. Manchmal **hing** es für das ganze Lager am seidenen Faden. Was **war** für Dummheit von uns, ein kleines Kind zu verstecken? – Hätten wir es, als wir das Wurm **fanden**, lieber am Tor abgegeben, dann **lebte** unser Pippig noch, und dann säßen nicht Höfel und Kropinski im Bunker und **warteten** jetzt auf ihren Tod! (B. Arpitz). Цей приклад, як і багато інших, відноситься до прямої мови. Розповідь ведеться від першої особи. Це дає можливість безпосередньо співвіднести події з особистістю оповідача, який виступає не тільки як дійова особа, персонаж, але і як автор розповіді. Мова, яка містить форму перфекта, має уривчастий характер. Кожному реченню надається особливе значення і вагомість, оскільки воно з'являється як закінчене ціле. У таких випадках дуже помітна рівномірність претерітальної розповіді. Наприклад:

„Sie kennen doch mein Stubenmädchen?“

„Die alte Klara?“

„Ja, die alte Klara, sechzig Jahre war sie im vorigen Monat. Die hat mir neulich ihren Liebeskummer gebeichtet: In ihrer Jugend hat sie in Hannover als Kindermärchen gedient, bei einer Wiener Dame, die mit ihrer Familie zum Sommeraufenthalt nach Vöslau fuhr. Dort hat die Klara einen Mann kennengelernt und sich mit ihm verlobt. Nach Hannover zurückgekehrt, beschaffte sie sich ihre Papiere und behob ihre Ersparnisse, um zur Hochzeit nach Wien zu reisen. Ihr Bräutigam drängte schon (E. Kisch).

Розповідь може вестися не тільки від першої, але й від третьої особи. Саме так починає, наприклад, Г. Фаллада сьомий розділ свого роману „Jeder stirbt für sich allein“. Розповідь у перфекті займає більше ніж чотири сторінки; далі автор переходить до форми претеріта: *Am späten Abend hat* der Herr Emil Borkhausen seinen Enno doch noch *getroffen*, im Restaurant „Ferner liefern“. Das *hat* die Briefträgerin Eva Kluge mit ihrem heiligen Zorn doch noch *zuwege gebracht*. Die Herren *haben* sich bei einem Glasse Bier an einen Ecktisch *zusammengesetzt*, und dort *haben* sie *geflüstert*, sie *haben* so lange *geflüstert* – bei einem Glasse Bier, bis der Wirt sie aufmerksam *gemacht hat*, und sie möchten doch sehen, dass sie eigentlich bei ihren Weibern kämen.

Зміна часових форм є важливим стилістичним прийомом і зумовлена зміною темпу розповіді, настрою, точки зору. На початку розповіді автор, роздумуючи, коментує події і в такий спосіб поступово вводить читача у світ того, що відбувається довкола. З цією метою використовується форма перфекта. Далі автор присутній просто як спостерігач усього, що відбувається. Замість перфекта вживається претеріт.

Закінчуючи короткий огляд основних випадків вживання перфекта, нагадаємо, що у багатьох німецьких діалектах претеріт вийшов з ужитку, в результаті чого в усній розмовній чи діалектно забарвленій розповіді може з'являтися перфект на місці очікуваного претеріта. При повторенні перфекта в усному мовленні замість структури, яка складається з двох частин, можлива поява відповідного допоміжного дієслова, а у письмовій, особливо у діалогах, – лише дієприкметника: “Den Leuten hat’s gefallen“, sagte Rita.

“Gefallen?“ Sie denken, es muß ernst und langweilig und großtönend auf sie runtertriefen (Ch. Wolf).

Розглядаючи значення та вживання форм претеріта і перфекта ми торкнулись питань, які виходять за рамки синтаксису окремого речення і належать до компетенції граматики тексту. Тому перспективним видається більш поглиблене вивчення категорії часу на рівні тексту, зокрема функціонування граматичного часу у художній літературі. Спеціального дослідження потребує категорія часу як текстова категорія не тільки у розповіді, але й у інших видах мовлення, а також у різних жанрах.

1. Герман Б.А. *О значении форм перфекта в современном немецком языке // Иностранная филология: Сб. науч. материалов проф.-преподават. состава вузов МВССО Казах. ССР. – Алма-Ата, 1972. – Вып.1. – С.33–37.* 2. Ратич М.Т. *Значення перфекта в сучасній німецькій мові // Иноземна філологія: Респ. міжвід. зб. – Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1988. – Вып. 90. – С.81–86.* 3. Ратич М.Т. *Стилістичні функції перфекта // Иноземна філологія: Респ. міжвід. зб. – Львів: Вид-во Львів. ун-ту, 1990. – Вып. 97. – С.117–122.* 4. Шендельс Е.И. *Многозначность и синонимия в грамматике. – М.: Высш. шк., 1970. – 204 с.*

УДК 811. 14' 02' 37

І.В. Сопронюк

Національний університет “Львівська політехніка”

ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО НАПОВНЕННЯ МОДЕЛЕЙ БАХУВРІХІ (на матеріалі поеми Гомера “Іліада”)

© Сопронюк І.В., 2007

Аналізується зміст лексико-семантичних моделей прикметників типу бахувріхі шляхом їх поділу на перший та другий компоненти. На матеріалі “Іліади” Гомера досліджуються найтипівіші із цих моделей, а також робиться спроба пояснити розповсюдження того чи іншого типу моделей та їхніх компонентів.

The article is dedicated to the content analysis of the lexical-semantic models of compound adjectives called “Bahuvrihi” by means of their division into the first and second components. The most common types of these models are studied on the material of Homer’s Iliad. Besides, the author makes an attempt to explain the productivity of the models and their components.

Як відомо, дослідження композитів, завдяки яким значно збагачується словниковий склад мови, має досить давні традиції. Щодо смислових відношень між компонентами складні слова (композити) бувають різних типів, особливу категорію серед яких становлять прикметники типу